

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพิธีกรรมและความเชื่อเกี่ยวกับ
การลดเคราะห์และเสริมดวงชะตาที่ส่งผลต่อสุขภาพของ
ประชาชนในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน

นายจรัญ ฝนขาว

ปริญญา

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การส่งเสริมสุขภาพ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา ไกรพิบูลย์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพิธีกรรมและความเชื่อเกี่ยวกับการลดเคราะห์และเสริมดวงชะตาที่ส่งผลต่อสุขภาพของประชาชนในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อบันทึกปรากฏการณ์ต่างๆ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้นำในการประกอบพิธีกรรมจำนวน 2 ท่าน และผู้เข้าร่วมที่ร่วมประกอบพิธีกรรม จำนวน 30 คน

ผลการศึกษาพบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพิธีกรรมและความเชื่อเกี่ยวกับการลดเคราะห์และเสริมดวงชะตาที่ส่งผลต่อสุขภาพของประชาชนในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 องค์ประกอบ คือ ลักษณะของผู้นำพิธีกรรม บทสวด บทพยากรณ์และองค์ประกอบของพิธีกรรม ความเชื่อของผู้เข้าร่วมพิธีกรรม ผลทางด้านสุขภาพของผู้เข้าร่วมพิธีกรรมลดเคราะห์และเสริมดวงชะตา และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมพิธีกรรม

ลักษณะของผู้นำพิธีกรรมที่มีความเป็นอาวุโส ได้ศึกษาร่ำเรียนทางพุทธศาสนามามาก มีการปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี เป็นแบบอย่างที่ดี มีจิตใจดี ช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ มีความรู้ มีความขยันและมีความชำนาญในการประกอบพิธีกรรม จึงทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือและเชื่อมั่นว่าพิธีกรรมและความเชื่อที่มีอยู่จึงส่งผลที่ดีต่อสุขภาพ

บทสวดที่มีลักษณะเป็นคำพูดที่ดี น่าฟัง มีความเป็นระเบียบ ไพเราะ มีเนื้อหามาจากหลักคำสอนทางพุทธศาสนาหรือบทสวดมนต์ เมื่อฟังแล้วทำให้เกิดกำลังใจ เกิดพลังให้คลายจากความทุกข์ หายจากอาการป่วยต่างๆ

บรรยากาศที่เป็นไปด้วยความอบอุ่น บรรยากาศที่ทำให้เกิดความรู้สึกดีลึกลับ ทำให้เกิดความมั่นใจ จึงทำให้ส่งผลต่อสุขภาพจิตที่ดีได้ ส่วนองค์ประกอบของพิธีกรรมด้านวัตถุที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม เช่น รูป เทียน หมาก พลุ มะพร้าว ลูกตาล กล้วย อ้อย ฯลฯ ใช้เป็นสัญลักษณ์หรือสิ่งที่ใช้แทนค่าอีกสิ่งหนึ่งเพื่อส่งผ่านคุณค่าให้แก่จิตใจ ให้เกิดสุขภาพทางจิตที่ดี และองค์ประกอบของพิธีกรรมด้านการปฏิบัติหรือการกระทำที่มีวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติที่มุ่งเน้นให้เกิดการทำความดี เช่น การให้ทาน การให้ชีวิตสัตว์ การถวายสิ่งของ การละเว้นการทำชั่ว ละเว้นการทำบาป ให้มีความเคารพนับถือ มีความอ่อนน้อมต่อผู้อื่น ไม่ลบหลู่คู่มั่นผู้อื่น ส่งผลต่อสุขภาพที่ดีทั้งจิตใจ ร่างกาย สังคมและจิตวิญญาณ

ความเชื่อของผู้เข้าร่วมพิธีกรรมส่งผลให้เกิดสุขภาพที่ดีได้ เนื่องจากพิธีกรรมลดเคราะห์ และเสริมดวงชะตามีแนวคิดในการส่งเสริมความเชื่อที่เชื่อมโยงส่งผลให้เกิดสุขภาพที่ดี

ผลทางด้านสุขภาพของผู้ที่ได้เข้าร่วมพิธีกรรมลดเคราะห์และเสริมดวงชะตาที่เกิดขึ้นล้วนส่งผลต่อสุขภาพที่ดีเป็นองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ

ผู้เข้าร่วมพิธีกรรมทุกคน มีความพึงพอใจต่อผลของการประกอบพิธีกรรมที่ส่งผลต่อสุขภาพ อย่างน้อย 1 ด้าน(ร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ) โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลต่อสุขภาพด้านจิตใจ

Thesis Title	Local Wisdom on Rituals and Beliefs Related to Reducing Bad Fate and Supporting Good Fortune Affecting Health of People in Hang Dong District, Chiang Mai Province
Author	Mr. Jarun Fonkao
Degree	Master of Education (Health Promotion)
Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Suchada Kraiphikul

ABSTRACT

This qualitative study aimed to explore local wisdom on rituals and beliefs related to bad fate reducing and good fortune supporting affecting health among people in Hang Dong district, Chiang Mai province. The sample consisted of 2 ritual leaders and 30 ritual participants. The data were collected by face to face interview, participant observation, and ritual activity recording.

The result of this study indicated that 6 factors of rituals and beliefs related to bad fate reducing and good fortune supporting including characteristics of leaders, psalms, environments and elements, effects to health, and satisfaction.

People were believable on leaders who were older, studied on Buddhism, practiced good morals, were good role models, had good minds, always helped others, had knowledge, had diligence, and were expert in rituals.

The psalms that had good words, melodious, orderliness, and consisted of Buddhist teaching principles or prayers made encouragement and relax.

Warm and sacred environments made confidence and good mental health. Elements of the rituals including incenses, candles, and betel nuts are the symbols to transfer value to minds for good mental health. Additionally, elements of the rituals that focused on doing good, for example, donation, giving animal life, giving offerings to monks, omitting doing bad, paying respect to others, not disparaging others had good effects on physical, mental, social, and spiritual health.

Beliefs of people caused good health. This was because rituals which reduced bad fate and supported good fortune had concepts in promoting beliefs related to healthy effects.

People who participated bad fate reducing and good fortune supporting rituals would have good effects on holistic health: physical, mental, social, and spiritual health.

People who participated on the rituals were satisfied on the effects of rituals on health at least 1 facet (physical, mental, social, or spiritual health) especially mental well being.